

4 STŘEDOVĚK

Zachování informací, knihy

Odříkáme verš a dostáváme se do středověku. Nacházíme se v Praze. Karel IV. se vrací po letech domů jako markrabě moravský. Začíná spravovat české království. Je v tom velice úspěšný. Dokázal z Prahy udělat jedinečnou gotickou metropoli. Dokonce se stal císařem římským. Vybral si Prahu jako sídelní rezidenci. České království prožívá nebývalý rozkvět. Hlavní skupinou obyvatelstva jsou poddaní. Oni musí králi, šlechtě a církvi odvádět daně. Ve městech se vyskytují početněji řemesla, jako jsou např. mlynáři, pekaři, krejčí, ševci, kožešníci, truhláři atd. Vaří se hlavně jídla, jako jsou kaše z krupice, dělají se šubánky, loví se zvěřina, rybí maso a drůbež. Pivo, víno, medovina a mošt patří mezi nápoje této doby.

1. Úkol: Konzultace u architekta

Motivace:

Takové vybudování nového města nebo vylepšení toho starého se musí pořádně promyslet. Karel IV. si pozval známého architekta Petra Parléře, který měl v Praze vybudovat důležité budovy. Nebylo to nic jednoduchého, ale naštěstí měl kolem sebe spoustu lidí. Pomáhali mu s důležitými kroky plánování stavby a dokončování těchto prací.

Představte si, že jste všichni uční tohoto architekta. Rozhodněte o nových stavbách, které v Praze vybudujete. Dohodněte se na nich a svá rozhodnutí se pokuste obhájit.

Na této židli bude sedět architekt, ostatní uční kolem a budou diskutovat o práci. Role architekta se postupně střídá.

Zadání:

Představte si, že jste všichni uční architekta. Jakmile si někde sedne zde na židli, stává se architektem. Vaším úkolem je se s ním dohodnout, jaké budovy se mají postavit v našem městě (Praze).

2. Úkol: Postavíme si hrad pomocí slovního popisu

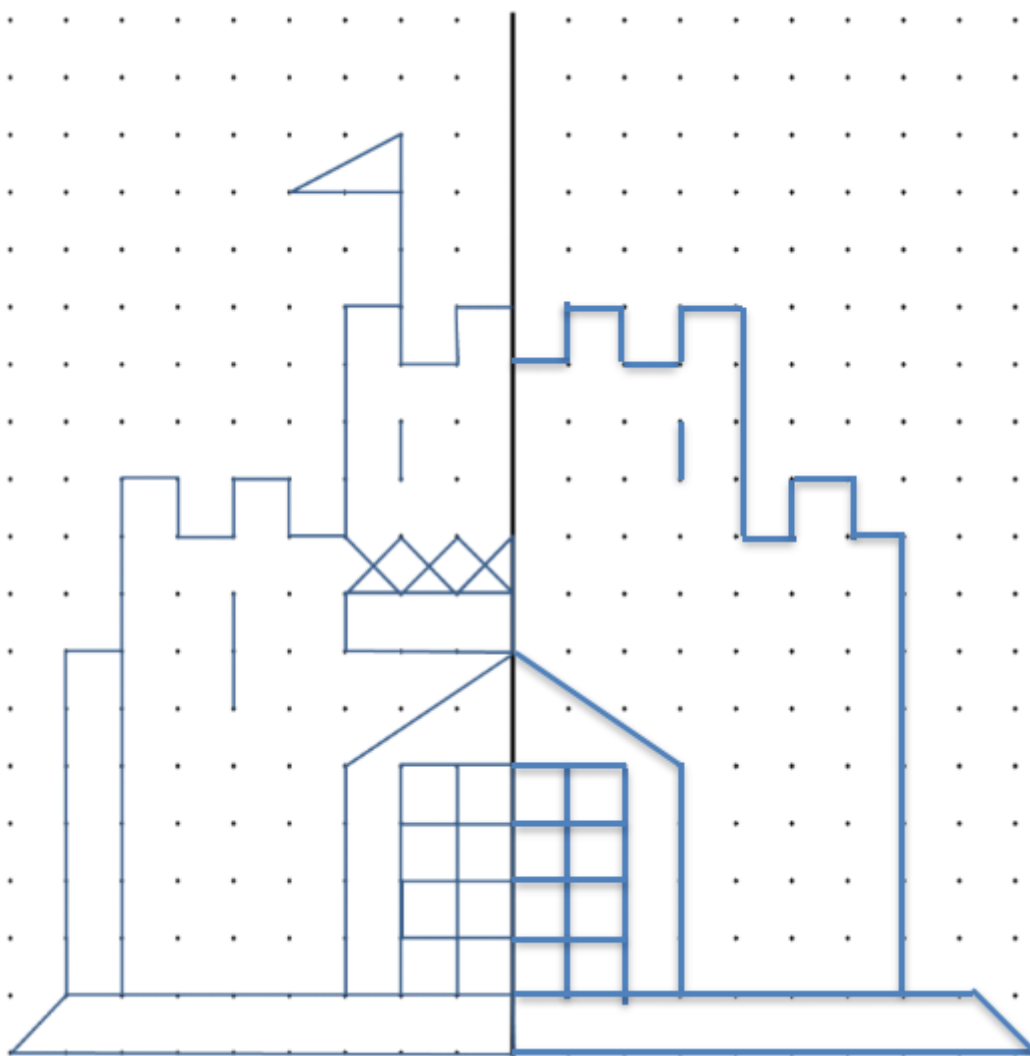
Motivace:

Po našich dlouhých debatách o stavbách, které postavíme ve městě, se nám podařilo dohodnout, co bude pro rozvoj této země prospěšné. Dalším krokem bude stavba těchto budov. Postavit některé stavby trvalo více než 80 let. My si vyzkoušíme také vybudovat neskutečné objekty této doby. Jednou z nich jsou hrady, jako je například Karlštejn.

Každý má před sebou papír, který nám naznačuje, jakou plochu můžeme využít. Úkolem pro nás je vymyslet hrad, který slovně popíšeme kamarádovi a ten ho zaznamená na svém papíru. Poté se vystřídáte.

Zadání:

Načrtni středověký hrad. Poté jej pomocí slov popiš svému kamarádovi, který ho zaznamená na papír. Porovnejte si své výsledky a vyměňte se.

3. Úkol: Živé obrazy Karlova mostu

Motivace:

V první části jsme již zmínili spoustu památek, které opravdu v Praze jsou. Jednou z velice navštěvovaných je Karlův most. Byli jste tam už někdy?

(Žáci vypráví zážitky z tohoto místa.)

Jistě jste si všimli, že se na něm nacházejí různé sochy. Je jich celkem 30. Ty zobrazují sochu nebo sousoší svatých.

Pojďme se blíže podívat na některé sochy. Vyzkoušíme si jejich zobrazení pomocí našich těl. Jeden žák bude vždy hádat o jakou sochu či sousoší se jedná a přiřadí k němu obrázek.

Následně si o těchto sochách povídáme, co v nich vidíme, co zachycují apod.

Zadání:

Ztvární podobiznu sochy nebo sousoší s využitím svého těla.

Poznámka:

Děti si mohou vybrat pouze pár soch, které ztvární.

4. Úkol: Najdi dvojice a správně je pojmenuj

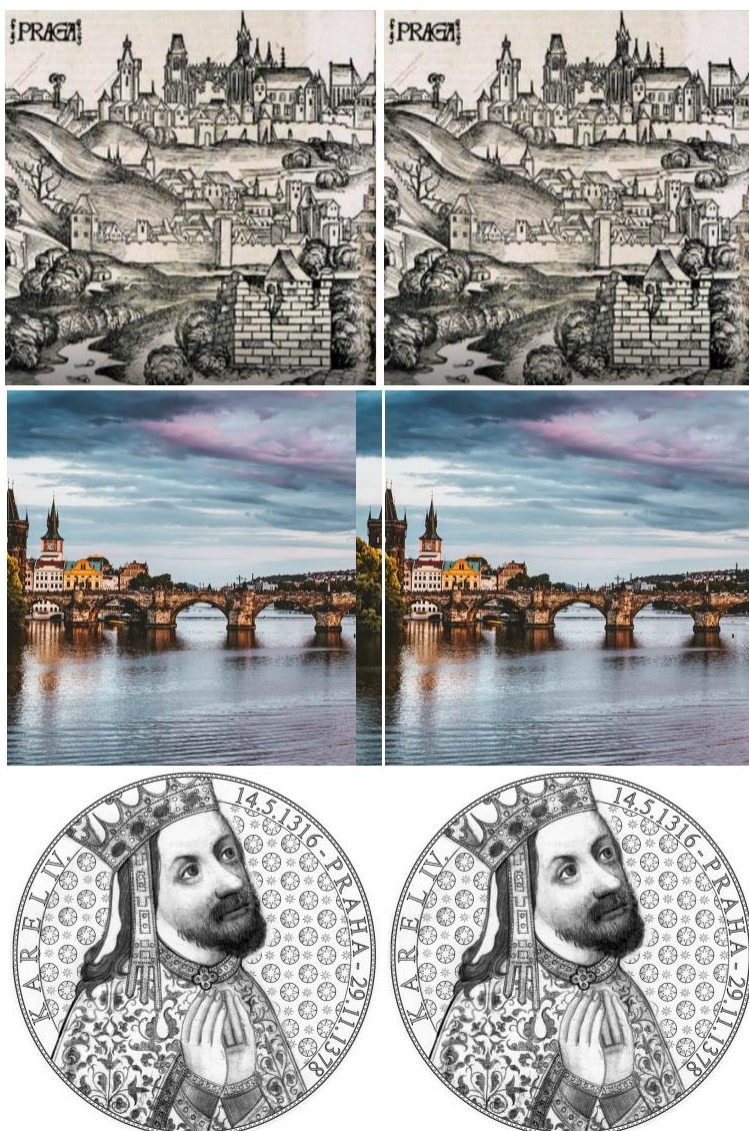
Motivace:

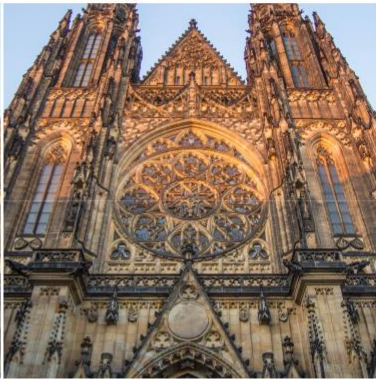
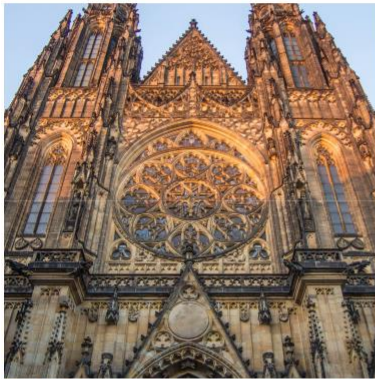
Karlův most nahradil předchozí Juditin most. Spojil dvě části – Staré město a Malou stranu. Staroměstskou mosteckou věží vstoupíte na most. Pražský hrad se stal za vlády krále Karla IV. poprvé císařskou rezidencí a sídlem panovníka Svaté říše římské. Spolu se svým otcem položili základní kámen katedrály sv. Víta. První radnicí v Čechách se stala Staroměstská radnice a v ní Petr Parléř vybudoval kapli. Také zde můžeme nalézt Pražský orloj. Karel IV. nechal postavit hrad Karlštejn, který byl původně postaven pro uložení a ochranu korunovačních klenotů. Nesmíme také zapomenout na jednu z nejstarších evropských univerzit, která se nachází v Praze. Jak se jmenuje?

Před námi máme obrázky těchto míst a osob. Pojmenujte je a poté si zahrajte pexeso.

Zadání:

Pojmenuj osoby či místa na obrázku a najdi správnou dvojici.

5. Úkol: Poznej řemeslo

Motivace:

Každý člověk má určité schopnosti, které může rozvíjet v průběhu svého života. Někteří lidé chodili na službu k mistrům daného řemesla. Chtěli se učit a získat praxi v dané sféře oboru. V této době se rozvíjelo řemeslo hlavně ve městech. Postupem času vznikala nová řemesla a ta starší se více specializovala.

K jednotlivým profesím máme speciální nářadí a pomůcky. Bez nich často práci vykonávat nemůžeme.

Zadání:

Jsem _____? Doplň název řemesla podle popisu činnosti.

MLYNÁŘ	Má práce je velmi důležitá pro všechny lidi na světě. Z kůže vyrábím nebo opravuji produkty chránící vaše chodidla.
PEKAŘ	K mé práci potřebuji na pomoc hoblík, pilku, dláto, metr, lepidlo a další předměty. Tyto předměty mi napomáhají vyrobit úžasné výrobky ze dřeva.
KREJČÍ	Každé ráno vstávám brzy a zadělávám těsto. Koláčky, chleba, housky a spousta dobrot čeká na mé hosty, návštěvníky mého malého obchůdku.
ŠVEC	Jsem to člověk šikovný. Do mého krámků zavítají hosté, kteří chtějí opravit, upravit nebo vyrobit oblečení a oděv. Mými pomocníky jsou nůžky, jehly a nitě.
TRUHLÁŘ	Mým pomocníkem je voda nebo vítr. Zpracovávám obilí a jiné zrniny na mouku. Vyrábím mouku, ze které můžete upéct třeba chleba.
KOVÁŘ	Vytvářím ty nejteplejší oděvy a doplňky ze zvířecích kožíšků.
KOŽEŠNÍK	Pro úspěšnost mého živobytí je potřeba oheň a kov. Špetka síly a zručnosti jsou důležité schopnosti pro mou práci. Hřebíky, pluhy, podkovy patří mezi mé drahé výtvořky.

Řešení:

ŠVEC	Má práce je velmi důležitá pro všechny lidi na světě. Z kůže vyrábím nebo opravuji produkty chránící vaše chodidla.
TRUHLÁŘ	K mé práci potřebuji na pomoc hoblík, pilku, dláto, metr, lepidlo a další předměty. Tyto předměty mi napomáhají vyrobit úžasné výrobky ze dřeva.
PEKAŘ	Každé ráno vstávám brzy a zadělávám těsto. Koláčky, chleba, housky a spousta dobrot čeká na mé hosty, návštěvníky mého malého obchůdku.
KREJČÍ	Jsem to člověk šikovný. Do mého krámků zavítají hosté, kteří chtějí opravit, upravit nebo vyrobit oblečení a oděv. Mými pomocníky jsou nůžky, jehly a nitě.
MLYNÁŘ	Mým pomocníkem je voda nebo vítr. Zpracovávám obilí a jiné zrniny na mouku. Vyrábím mouku, ze které můžete upéct třeba chleba.
KOŽEŠNÍK	Vytvářím ty nejteplejší oděvy a doplňky ze zvířecích kožíšků.
KOVÁŘ	Pro úspěšnost mého živobytí je potřeba oheň a kov. Špetka síly a zručnosti jsou důležité schopnosti pro mou práci. Hřebíky, pluhy, podkovy patří mezi mé drahé výtvořky.

6. Úkol: Upečeme preclíky

Motivace:

Před chvílí jsme se dozvěděli, jaká řemesla se vyskytovala ve středověku. My si dnes jednu profesi vyzkoušíme. Potřebujeme k ní troubu a těsto. Ano, je to pekařství. My si dnes upečeme lahodné preclíky, které nám provoní celou třídu a zaplní naše prázdná bříška. Těsto na tento recept jsem již připravila, protože ho musíme nechat kynout.

Budeme k tomu potřebovat mouku, vodu nebo mléko, cukr, droždí a špetku soli.

Nyní si těsto rozdělíme na menší části a vyválíme z něho přibližně 10centimetrové tyčinky, které stočíme do daného tvaru. Ten vám ukážu. Následně posypeme naše uzlíky mákem a solí. Potom je necháme péct do zlatova.

Zadání:

Zpracuj těsto do daného tvaru a upeč jej.

Recept:

Na těsto:

- ✓ 350 g hladké mouky
- ✓ 80 g rozpuštěného / změkklého másla
- ✓ 200 ml mléka nebo vody
- ✓ 1 lžíce cukru
- ✓ 10 g droždí
- ✓ Špetka soli

Nahoru na preclíky:

- ✓ Vejce na potřetí
- ✓ Mák na posypání
- ✓ Sůl na posypání

Postup přípravy:

Sušené droždí spolu s cukrem rozmícháme ve vlažném mléce nebo vodě a necháme 10 minut odpočinout při pokojové teplotě. Do velké mísy prosejeme hladkou mouku, přidáme sůl a změkklé máslo, které prsty zapracujeme do mouky. Poté zapracujeme droždiovou směs a vypracujeme do hladkého a vláčného těsta. Dáme do mísy, zakryjeme utěrkou, dáme do tepla (pokojová teplota) a necháme kynout do zdvojnásobené velikosti (asi 60 – 90 minut).

Z vykynutého těsta odebíráme malé kousky, které vyválíme na tenké tyčinky a ty stáčíme do kroužků. Namáčíme je do rozšlehaného vajíčka a nakonec posypeme mákem a solí. Pečeme na 180°C do zlatova.

7. Úkol: Pasování na rytíře

Motivace:

Tyto lahodné pokrmy přineseme na slavnost, kde se budeme moci stát rytíři. Byli to bojovníci na koních. Jejich úkolem bylo sloužit panovníkovi a církvi. Tito lidé dodržovali určitá pravidla. Takové pasování na rytíře bylo poctou, která se udělovala za nějaký hrdinský čin.

Člověk, který získal titul, nemusel být urozeného původu. K rytířským dovednostem patřil například čestný zápas, jízda na koni, skládání básní, ctění pravidel, pomáhání ostatním a další. Ještě než přistoupíme k pasování na rytíře, zamyslíme se nad tím, jaká pravidla, která dodržovali, mohou být. Pokusíme se je sepsat. Společně se dohodneme na cca 8 – 10 pravidel.

Nakonec pasujeme všechny žáky na rytíře. Žáci si kleknou a učitel plochou meče poklepe na ramena všech účastníků. Při pasování na rytíře říká tato slova: *„Pasuji tě na rytíře, chovej se vždy čestně a dle našich pravidel.“*

Zadání:

Zamysli se nad tím, jak se mohli chovat rytíři v této době.

Vytvoř pravidla, která dodržovali po čestné přísaze.

Příklad pravidel jedné přísahy:

- ✓ Postav se proti nespravedlnosti
- ✓ Buď vždy čestný
- ✓ Braň slabé a chraň je
- ✓ Mluv pravdu vždy a všude
- ✓ Buď štědrý a poděl se
- ✓ Vytrvej a dokonči vždy svou práci
- ✓ Usiluj o dokonalost ve všem, co děláš
- ✓ Chovej se ušlechtilé
- ✓ Pomáhej ostatním, když můžeš
- ✓ Cti pravidla

8. Úkol: Erb / štít

Motivace:

Každý rytíř v této době měl určitou výbavu. Na sobě měli brnění, které je mělo chránit před zraněním. Na turnajích seděli na koních a v jedné ruce drželi štít a v druhé dřevec.

Jak už bylo řečeno, každý rytíř nosil štít. Na něm měl erb svého rodu. Erb nebo znak byl barevným znamením na zbroji. Charakterizoval určitou osobu a jeho rod. V boji se díky tomu mohla družina dané skupiny zorientovat a ujasnit si, kde se nacházejí jejich spojenci.

My si také vytvoříme unikátní erb, který nás bude reprezentovat v bojišti.

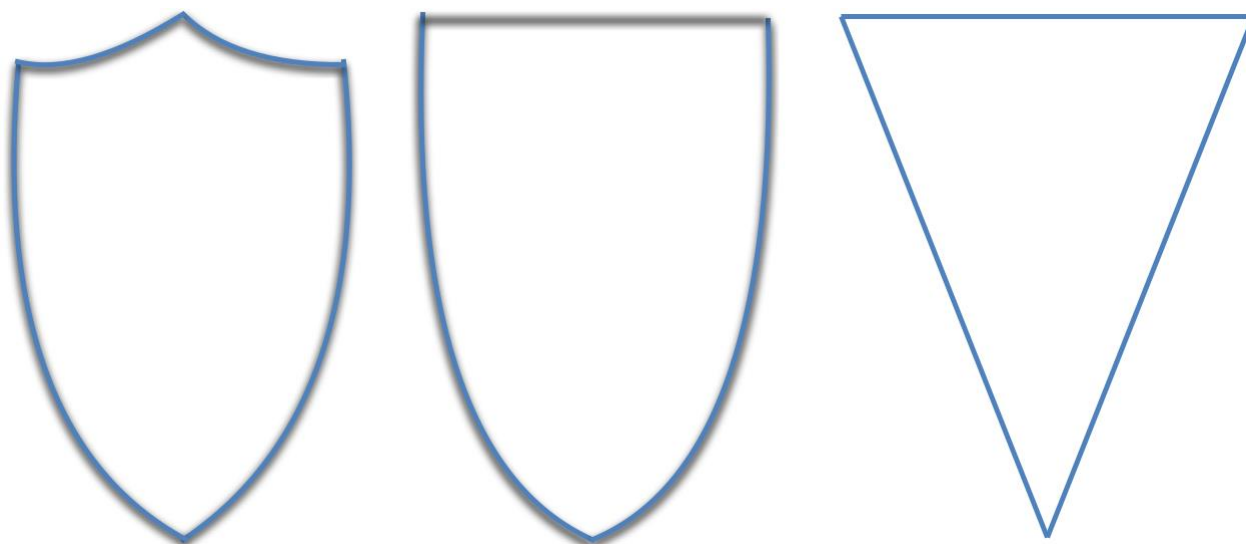
Zadání:

Vytvoř štít, na kterém budeš mít erb svého rodu. Vyber si zvíře nebo rostlinu, která tě nejvíce charakterizuje a namaluj ji na štít.

Pomůcky:

- ✓ Karton
- ✓ Temperové barvy
- ✓ Štětec
- ✓ Kelímek

Erby mohou mít různé tvary:

9. Úkol: Šermířský souboj

Motivace:

Dnes se na hradě Karlštejn odehrává rytířský turnaj. Je to středověká hra, kde se mezi sebou utkají rytíři všech řad.

Záměrem těchto her je předvedení svých schopností – ukázat sílu, statečnost a schopnost předvídat další krok soupeře.

V takovém turnaji měl každý účastník stejné brnění, štít a dřevec nebo meč.

Vyzkoušíme si, jak se takový turnaj odehrával. Použijeme náš vytvořený štít, kterým se budeme chránit před útoky protivníka. Brnění, dřevec ani meč nebudeme v našem souboji používat, budeme si je pouze představovat.

Zadání:

Vytvořte dvojice a provedte simulaci rytířského souboje. Doprovázejte ho zvuky.

10. Úkol: Středověký tanec / Poznej nástroje

Motivace:

Po těchto soubojích se často večer konaly bály, na kterých lidé tančili. Měli ke každé písni určitý tanec. Poslechněte si, jak taková středověká hudba mohla znít.

(Pustíme ukázkou.)

Jaký jsme z této hudby měli pocit? Co jste si představovali?

Pustíme si píseň znovu a vaším úkolem bude odhalit, jaké hudební nástroje se v ní ukrývají.

Už víme, jaké úžasné věci tvoří tuto píseň. Pojdme se rozdělit do menších skupinek a vymysleme na ni tanec.

Zadání:

Jaké nástroje slyšíme v písničce?

Vymyslete tanec na danou píseň!

11. Úkol: Osmisměrka

Motivace:

Na takových slavnostech se často ukázal král oné doby. Vznikaly různé legendy a příběhy. V nich se často vyskytovaly postavy, jako jsou například král, královna, princ, princezna. Tudiž královská rodina. Princezny byly unášeny černokněžníky či draky. Na pomoc jim přicházel urozený princ nebo i obyčejný člověk. Po záchraně princezny se z nich pak stali rytíři a mohli vládnout celé zemi na svém zámku. Čestně nesli královskou korunu na hlavě a vládli spravedlivě.

Zadání:

Najdi slovíčka v osmisměrce a pak je přelož.

- ✓ Knight _____
- ✓ King _____
- ✓ Queen _____
- ✓ Castle _____
- ✓ Arrow _____

- ✓ Throne _____
- ✓ Prince _____
- ✓ Princess _____
- ✓ Crown _____
- ✓ Horse _____

A	J	O	W	N	I	Y	T	B	T	H	O	R	S	E
Y	Q	U	E	E	N	Z	I	V	W	Q	H	T	O	H
R	N	G	S	U	P	K	E	A	O	Y	H	G	W	L
U	P	S	B	R	Q	Q	D	F	C	R	R	B	Q	A
V	G	A	P	U	H	S	B	K	O	D	I	T	R	F
R	E	C	Q	G	U	F	N	N	U	C	V	D	W	Z
F		G	N	I	K	I	E	B	V	B	D	B	F	T
E	T	U	E	U	G	O	E	H	S	I	O	J	A	B
N	U	U	N	H	P	Y	P	X	P	O	R	A	F	D
Q	V	N	T	T	L	T	N	R	M	H	I	U	L	I
S	R	X	W	S	K	G	C	C	I	M	J	A	P	X
E	P	K	F	O	G	Z	Y	S	A	N	Y	G	I	C
I	R	R	S	G	E	N	M	K	C	T	C	L	K	Y
Z	Z	G	K	L	F	Q	U	E	D	Z	H	E	W	C
V	H	G	T	D	D	K	L	J	T	A	J	D	R	C
G	P	S	S	S	E	C	N	I	R	P	J	O	V	J
W	A	X	M	M	R	K	S	R	F	R	W	L	Z	N
C	E	R	O	U	F	Q	O	A	Y	N	E	P	P	Y
B	G	E	E	Y	Z	W	G	B	B	L	B	Q	P	Z
B	X	C	F	L	Z	D	Q	Y	W	Z	P	O	H	R

12. Úkol: Knihtisk - iniciála

Motivace:

Různé zápisy a příběhy se psaly do knih. Díky pánu Johannesu Gutenbergovi, který vynalezl knihtisk se rozšířila produkce knih. Na začátku každé kapitoly se většinou vyskytovaly tzv. iniciály. Což bylo písmeno výrazně odlišeno od ostatních, a to svou velikostí, barvou a tvarem.

Dnes si do svých novin vymyslíme příběh o rytíři. Vyrobíme si proto první písmeno tohoto příběhu. Nezapomeňte si také pohrát s estetickou stránkou a daný prosto hezky ozdobte.

Zadání:

Do linolea vyryj první písmeno tvého příběhu.

13. Úkol: Zápis do novin – Napiš příběh o rytíři

Motivace:

Dnes jsme toho prožili opravdu hodně. Vzpomenete si, co jsme se dnes dozvěděli? Ocitli jsme se v Praze. Společně ji budovali. Také se zde rozvíjela různá řemesla. Dokonce jsme si něco upekli. Pasovali nás na rytíře a vyrobili jsme si erb našeho rodu. Vybojovali si úctu všech lidí a zatančili si na oslavném vydařeném bále. Vyrobili si iniciálu k našemu příběhu.

A teď zbývá to jediné a zároveň nejtěžší! A to zapsat tyto zážitky do slov pomocí příběhu. Příběhem rytíře zároveň poukážeme na středověký život a popíšeme, jaké vlastnosti a schopnosti tato postava měla.

Zadání:

Na papír zapiš informace, které sis zapamatoval z dnešního dne.

Napiš příběh středověkého rytíře, nezapomeň použít svou vyrobenou iniciálu.